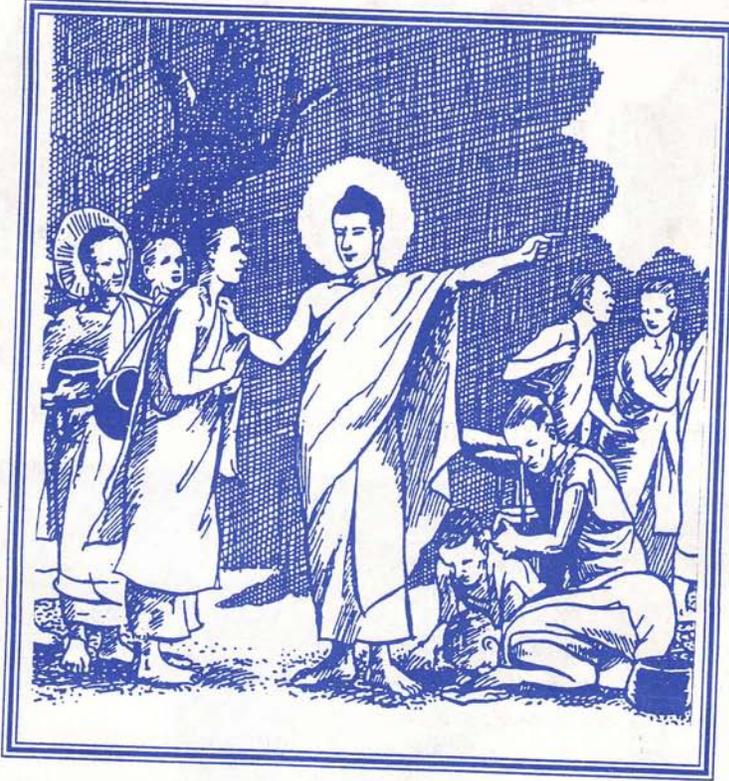

नमो तस्य भगवतो अरहतो सम्भासम्बुद्धस्य ।

आनन्द भूमि

(नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका)

बुद्धसंस्कृति प्रचारार्थ शाक्यमुनि बुद्धद्वारा भिक्षुहरूलाई निर्देशन

वर्ष २७

अंक ७

ने.सं. १९९९ कतिपुन्हि

वि.सं. २०५६ आश्विनपूर्णिमा

बु.सं. २५४३

इ.सं. १९९९ डिसेम्बर

युवा बौद्ध संघ पोखराद्वारा आयोजित रक्तदान कार्यक्रमको उद्घाटन

युवा बौद्ध संघ पोखराद्वारा आयोजित निबन्धप्रतियोगिताको उद्घाटन

आजन्त भूमि

(नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका)

सल्लाहकार

भिक्षु कुमार काश्यप

फो. नं. २७१४२०

तीर्थनारायण मानन्धर

फो. नं. २७०३८६

सम्पादक

सुवर्ण शाक्य

फो. नं.- २८१४६४

पोष्ट बक्स नं. १४१८

मुद्रणप्रबन्धक

श्रष्टमुनि गुभाजु

फो. नं.- २५४१११

व्यवस्थापक एवं प्रकाशक

भिक्षु धर्ममूर्ति

सचिव

आनन्दकुटीविहार गुठी स्वयम्भू

फो.नं. २७१४२०

वितरणव्यवस्थासहयोगी

केदारनाथ श्रेष्ठ

३११६०७

कार्यालय

आनन्दकुटीविहार, स्वयम्भू, काठमाडौं

पो.ब. नं. ३००७, फोन : २७१४२०

वर्ष २७ - अङ्क ७ - बु.सं. २५४३ - आश्विनपूर्णिमा

बुद्धवचन

दुःखिणो गृहस्स लहणो यत्थमकानिपातिनि
चित्तस्स दमथो साधु चित्तं दन्तं सुखावहं ति ॥

छिन छिनमा उत्पन्न हुने, कज्याउन अति गाह्रो, आफ्नो इच्छा लागेको ठाउँमा जाने, यस्तो चित्तलाई बसमा राख्नु असल छ । चित्त बसमा राख्नेलाई नै सुख हुन्छ ।

कोशल राज्यमा रहेको मातिक गाउँका मातिक नै नाउँभएका गाउँ-प्रमुखकी आमाले भिक्षुहरूको संगत र उपदेशबाट शरीरका ३२ भागको ध्यान गरी आफ्नो आत्मभावमा क्षय-व्यय राखी भिक्षुहरूभन्दा पनि पहिले तीन मार्गका तीन फल प्राप्त गरिन् साथै उनलाई चार प्रतिसम्भिदाज्ञान र लौकिक अभिज्ञा-समेत प्राप्त भयो । यसले उनो ग्रहको मनको कुरा जान्ने भइन् । उनको यस्तो कुरा थाहापाएर एकजना भिक्षुले विचार गरे कि पृथक्जनको मनमा असल वा खराब दुबै प्रकारका कुरा चित्तमा पस्न सक्छ । कुनै बेला आफ्नो मनमा खराब भाव उत्पन्न भइरहेको बेला आफ्नो बेइउजत हुन सक्छ भनी उनले त्यहाँबाट भगवान् शास्ताकहाँ गएर यो कुरा बताए । भगवान्ले उनै उपासिका कहाँ गएर चित्तलाई नियन्त्रण गरी बस्न सल्लाह दिनुभयो । यसको सिल-सिलामा उपर्युक्त गाथा बताउनुभएको हो ।

वार्षिक ग्राहकशुल्क रु. ६०।-

आजीवन ग्राहकशुल्क रु. १०००।-

एक प्रतिको रु. ६।-

मुद्रक:- बी. एस. प्रिन्टिङ्ग प्रेस, लगत दलाठी, काठमाडौं ।

थेरवाद बौद्धधर्मका प्रारम्भिक र अन्त्यसम्मको आधार हो यसमा विवाद कमैमात्र आउला । थेरवादको विषय भनेको बौद्धधर्मको सार संक्षेप हो । थेरवाद बुभाउन आधार लिने ग्रन्थ त्रिपिटक हो । त्रिपिटकलाई नियालेर त्यसमा उल्लेख गरिएका कुरालाई कडाइका साथ पालन गर्नु भनेको भएको थेरवादलाई चिरस्थायी गर्नु हो भनी प्रत्येक थेरवादीले भन्ने कुरा हो ।

थेरवाद बौद्धधर्म अति गहनवाद भएकोले त्यसमा विभिन्न निकाय आएको कुरा बौद्धधर्म भनी बुद्धलाई औल्याएर दर्शन प्रतिपादन गर्नेहरूले भनेका छन् । बौद्धधर्म अरू धर्मबाट अलग रहेको देखाउने मूल कुरा अनात्मवाद र अनीश्वरवाद नै हुन् । अनात्मवाद र अनीश्वरवादका कुरा सामान्य-जनले सजिलै बुझ्ने कुरा होइन । यमलाई जनमानसमा सम्भाउन धेरै व्याख्याहरू दिइएका छन् । यी व्याख्याहरू नै बौद्धधर्मको दर्शन भएको छ ।

थेरवादबाट छुट्टिएकामा सबभन्दा नजिकको प्रचलित यान महायान हो । महायानले पनि अनीश्वरवाद र अनात्मवादलाई आफ्नो दार्शनिक सिद्धान्त मानेतापनि व्यवहारभेदले थेरवादीहरू यसदेखि अलग रहेका हुन्छन् । महायानको शाखाको रूपमा आएको वज्रयानले महायानलाई दिगो पार्ने क्रियाकलाप भनी ईश्वरवादसँग निकततम संबन्ध रहेको व्यवहार अपनाइएको पाइन्छ ।

बुद्धलाई मान्ने दर्शन बोकेका जुनसुकै यानलाई बौद्धधर्म भनी विश्वमा मानिएको छ । फल-स्वरूप जापान, चाइनामा प्रचलित बौद्धधर्म र श्रीलंका र थाइलैण्डमा प्रचलित बौद्धधर्म दुवैलाई बौद्धहरूले गौरवसाथ मानेर बौद्धजनसंख्यालाई निर्धारण गरेका छन् ।

जापान र चीनलाई बौद्ध धेरै भएको देश मानेर पनि तत्विषयक बौद्धजगत्का कुरालाई नकार्ने गरी अरू निकायका कुरावाट मुख फर्काउने बौद्धधर्मावलम्बीहरू पनि धेरै छन् । जे भएपनि जुनसुकै निकाय होस् थेरवादसँग साम्यरहेको कुरा उल्लेख भएका त्यो बौद्धधर्मको विषय हुने कुरा सच्चा बौद्धले मान्नुपर्ने कुरा हो । बौद्धधर्मको पुस्तकमा भन्दा अरू धर्मको सिद्धान्तमा बुद्धका सिद्धान्त रहेको छ भने त्यसलाई पनि आनन्द दिनुपर्ने कुरा कुनैपनि सहृदयी विवेकी बौद्धले मान्ने कुरा हो ।

थेरवाद विहारको मुखपत्र आनन्दभूमिमा महायान, वज्रयान वा अरू धर्मको कुरा छापिँदा तत्कालै त्यसपछि विरोध जनाइने कुरा पनि सुन्नमा आउने गर्दछ, परन्तु थेरवादको अस्तित्वलाई कायम गर्न तुलनात्मक अध्ययन वा थेरवादवाट अलग रहेको कुरालाई कोट्याइदिँदा थेरवादको विरोध भएको जताइनु जस्ता संकुचित भाव ज्ञानले वा अज्ञानले आउनाले बौद्धधर्मको उदारवादमा असर पर्ने कुरा देखिन्छ । कहिलेकाहीँ एकोहोरो जिद्धीले बुद्धको हेतुवादलाई पनि विर्सिरहने हुन्छ । यसैले आनन्दभूमिमा वादको विषय आउँदा समुचित बौद्धधर्मको धारणालाई अंगालिनु राम्रो ठानिएको छ जसबाट थेर वादको अवहेलना नभई बौद्ध एकता कायम रहन्छ ।

के विश्वका मुख्य धर्महरू बुद्धधर्मको रूपान्तरण हो ?

सिख धर्म

— पुरुष शाक्यवंश

स्वामी विवेकानन्दले उल्लेख गर्नुभएअनुसार धर्मग्रन्थमात्रले पनि सम्प्रदायको संरक्षण भइरहने तथ्य यथार्थ सत्य हुने भए बुद्धधर्म भारतको भूमिबाट कहिले पनि ह्रास हुन सक्नेछैन किनकि बुद्धवाणी महायान र वज्रयानबाहेक त्रिपिटकमात्र पनि विश्वका विभिन्न धर्मगुरुहरूका सम्पूर्ण वाणीहरूभन्दा धेरै बढी भएको पाइन्छ तर बौद्ध धर्म जुन देशबाट समुन्नत भयो त्यही देशमा लोप हुँदै गयो । भारतबाट यो धर्म एशिया महा-द्वीपमा फैलियो । मुसलमान देशमा बाहेक अरु एशियाली देश हो अधिकांश देशहरूमा अद्यापि राष्ट्रिय धर्मको रूपमा सम्मान पाएको पाइन्छ । मुसलमान धर्मको मुख्य केन्द्रको रूपमा मानिएको अरब खाडीमा मुसलमान धर्मको आक्रमण हुनुभन्दा पहिले त्यहाँ बुद्धधर्म मान्ने गरेको पाइन्छ । मुसलमानधर्मको आगमनपछि तलवारको बलमा पाकिस्तान र अफगानिस्थानसम्म मुसलमानधर्मको पध्दितत्व जमायो । यस मुसलमान धर्मको अधिपत्यबाट विवेकानन्दको सिद्धान्त विपरीत तलवारको शक्तिले पनि धर्म विजय गर्न सक्छ भनी प्रमाणित गर्‍यो । मुसलमानहरूले अरबदेशको धेरै देशहरूका जनताहरूलाई बलको आधारमा बौद्धहरूलाई धर्मपरिवर्तन गरायो, तर धर्मको सहिष्णुता कहलिएको भारत देशमा पनि किन बौद्ध धर्मको नाश भयो यो विचारणीय छ । केवल मुसलमानहरूको आक्रमणमात्रले भारतभूमिमा बौद्धहरूको नाश

भएको मान्न गाह्रो छ । जुन बेला मुसलमानहरूले आक्रमण गर्‍यो त्यसबेला भारतका अधिकांश राजाहरू हिन्दू थिए । त्यसबेला मुसलमानहरूले केवल बौद्धस्थलहरूमा मात्र आक्रमण गरेको होइन हिन्दूस्थलहरूमा पनि आक्रमण भएको थियो । तर केही स्थलमा मात्र । यसबाट देखिन्छ कि हिन्दूराजाहरूले बौद्धक्षेत्रबाट मुसलमानहरूलाई भगाउने प्रयास गरेनन् अथवा यी राजाहरू मुसलमानहरूको शक्तिको अनुपातमा धेरै कमजोर थिए । फेरि साँच्चैने हिन्दूराजाहरू कमजोर नै भएको भए मुसलमानहरूले धर्मलाई मात्र नाश गर्ने लक्ष्य नगरी राजकाजसम्म पनि हडप गर्ने थियो होला । यस कारण भारतको भूमिमा बौद्धहरूको लोप भएको पछाडि केही अर्को कारण पनि हुनुपर्छ । त्यो हो “शंकर विजय ।” होइन भने मुसलमानहरूले हिन्दूलाई पनि आक्रमण गरेको छ त्यस्तै नेपाललाई पनि । मुसलमानको आक्रमणले न हिन्दूधर्मको जसो नाश भयो न नेपालको बौद्ध धर्म नै ।

भारतभूमिबाट बुद्ध धर्म नाश भएको सम्बन्धमा *Doden professor of Sanskrit in the university of oxford* को *Sir N. Monier-Williams* *K. C. I. E.* ले लेखनुभएको *Buddhism in its Connexion with Brahmanism and in its Contrast with Christianity* भन्ने किताबमा

उल्लेख गरेको यस भनाइलाई एक नजर पुऱ्याऊँ, 'It must nevertheless be admitted, that in the extreme south of India and perhaps eventually at Benares and a few other strongholds of Brahmanism the difference between the systems become so accentuated as to lead to grievous conflicts. Whatever blood was shed it is impossible to prove, but it is alleged, with some degree of possibility that violent crusades against Buddhism were Instituted by Kumarila and Sanker— two wellknow southern Brahmans noted for their bigotry— in the seventh and eighth centuries of our era. It does not appear, however that they were very successful either in the conversion or extermination of Buddhism'

भावार्थः— 'जसो भएपनि यो माम्रपछं कि सुदूर पश्चिम भारतमा र त्यस्तै बनारस र अरू कुनै ब्राह्मण बस्तीहरूमा सामाजिक ढाँचा यस्तो परिवर्तन भएको छ कि त्यसले घोर विरोधको वातावरणलाई अघि बढाएको पाइन्छ। जस्तोसुकै रक्तपात नै भएपनि यो प्रमाणित गर्न असम्भव छ— केही हृदयसम्म कुमारील र शंकरले बौद्धहरूप्रति धर्मयुद्ध स्थापना गरेको लाई स्वीकार गर्नुपर्छ— यी दुई नामूद पश्चिमी ब्राह्मणहरू सातौं र आठौं शताब्दीमा पक्षपातपूर्ण कार्य गर्नमा प्रवृत्त छन्। जस्तो भएपनि तिनीहरू बौद्ध धर्म परिवर्तन गराउन र धर्म नाश गराउनमा खास सफल भएको देखिदैन।'

यस भनाइअनुसार भारतभूमिमा शंकरले बौद्ध-

हरूलाई संहार गरेको प्रमाणित गर्न नसके पनि बौद्ध-विरोधी धर्मयुद्धको बीज रोपेको बताएको छ र साथै ब्राह्मण बाहुऱ्य भएको क्षेत्रमा बौद्धहरूलाई संहार गरेको हुन सक्ने M. Monier Williams ले आफ्नो राय व्यक्त गरेको पाइन्छ। त्यसकारण यो 'शंकर दिग्विजय' लाई दन्त्यकथा भन्नु उपयुक्त देखिदैन। यति भन्न सकिन्छ कि यो 'शंकर दिग्विजय' समस्त भारतमा नभई केवल एक ठाउँलाई लिएर लेखेको हुनसक्छ। यही शंकर दिग्विजयको कारण खास गरी भारतीय शैव धर्मावलम्बी-हरूमा बौद्धको विरोध गर्ने एउटा परम्परा नै बसाली आएको पाइन्छ। उदाहरणको निम्ति हिजो आज नेपाली बौद्धहरूले घोर विरोध गर्दा गर्दै पनि विश्व बौद्धक्षेत्र लुम्बिनीमा भारतीय अतिहिन्दूवादीले हिन्दू-बौद्ध सम्मेलन गर्ने प्रयासले निकट भविष्यमा नै नेपालभूमिमा नराम्रो वातावरण उत्पन्न हुने स्थिति ल्याएको छ।

धनशमशेर ज.ब.रा.ले आफ्नो पुस्तक 'प्रबुद्ध-सनातन रहस्यम्' पृ. नं. १०८ का १३२४ को एउटा टिपोटमा 'कनटि राजा हरिसिंहदेवले नेपालमा तुलजा भवानी ल्याउनुभन्दा अघि नेपालीहरू सबै बौद्ध थिए, शैवधर्मको अस्तित्व नै थिएन।' यस भनाइमा नेपाली संस्कृतिविषयको अप्रलेख लेख्ने लेखक डा. जगदीशचन्द्र रेग्मीलाई यो टिपोट नपचेको देखिन्छ। हुन त हिजो आजको परिप्रेक्षमा कुनै पनि हिन्दूमात्र होइन बौद्धहरूलाई समेत यो कुनै नपचेको देखिन्छ। हिजो आजमात्र बौद्ध लेखकहरूले परापूर्वकालदेखि शैवहरू र बौद्धहरूको बीचमा ठूलो सहिष्णुता भएको सम्बन्धमा लेखहरू विभिन्न पत्रिकाहरूमा लेखेको पाइन्छ तर इतिहासलाई नकानं सकिदैन न त दबाउन सकिन्छ, यो सत्य हो।

डा. जगदीशचन्द्र रेग्मीको लेखमा वहाँले नेपाल-उपत्यकामा शैवधर्म परापूर्वकालदेखि भएको प्रमाणित

गर्न तीन विषयलाई मुख्य रूपमा लिएको पाइन्छ । ती हुन्- (१) शिवधर्मसम्बन्धी काठमाडौं उपत्यकामा पाएका विभिन्न अभिलेखहरू, (२) राजाहरूले लिएका उपाधिहरू, (३) पाशुपत अथवा शंखसम्प्रदाय आदि । यी तीन विषयमा डा. जगदीशचन्द्र रेग्मीले ध्यान दिएको पाइन्छ ।

लेखक रेग्मीले निष्पक्षरूपमा लेख प्रस्तुत गर्न सकभर प्रयास गर्नुभएको पाइन्छ । त्यसकारण वहाँ लेखनुहुन्छ "एक त नेपालको इतिहास नै अन्धकारबाट शुरु हुने हुनाले धार्मिक इतिहासको पनि त्यस्तै गति छ भन्ने स्पष्ट छ" भनी यथार्थतालाई बताएको छ ।

अब हामी यहाँ अभिलेखसम्बन्धमा संक्षिप्त विवरण दिने प्रयास गर्नेछौं । इ. ४७७, इ. ४८०, इ. ४८८, इ. ४९१, उ ५०५ मा पशुपतिभक्तका विभिन्न क्षेत्रहरूमा शिर्वालिगहरू भेटिएको उल्लेख गर्नुहुन्छ । ती शिर्वालिगमा कुनै सम्प्रदायको नाम उल्लेख नभएको बताउँछ । त्यसै अवधिभित्रको इ. ४९७ को टुकुचामा अवस्थित शिर्वालिग मानदेवकी एक रानी गुणवतीले आफ्नो पिता किष्करवर्माको नाममा स्थापना गरेको भनिन्छ । नेपालको पहिलो शिवअभिलेख ४९८ को हो, यो लाजिम्पाट घोबीचौरमा छ । यो मानदेवको अर्को एक रानी क्षेमसुन्दरीले स्थापना गरेको बताइन्छ । अर्को स्वयम् मानदेवले शिवमन्दिर मानेश्वर र बौद्धविहार मानविहार पनि स्थापना गरेको पाइन्छ । यी अभिलेखहरूमा कुनै सम्प्रदायहरूको उल्लेख नभएको लेखक बताउनुहुन्छ ।

अंशुवमलि शिवदेवबाट गद्दी हत्याएपछि इ. ६०५ देखि प्रसारित भएका अभिलेखहरूमा उनको शासकीय उपाधिका साथ भगवत्पशुपति भट्टारक पादानगृहीत भन्ने उपाधि पनि लेखन थाल्यो । यस्तो उपाधिले अंशुवर्मा पाशुपत सम्प्रदायतिर लागेको लेखक भन्नुहुन्छ । साथै

यसैबेलादेखि पाशुपतसम्प्रदाय राजकीय धर्म मानिएको लेखक विश्वास गर्नुहुन्छ तर यो उपाधि केवल ६०५ देखि ६६५ सम्मका राजाहरूले अनुसरण गर्दै आएको पाइन्छ । त्यसपछिको इ. ७३६ सम्मको उपाधिमा केवल पहिले जस्तै पाशुपतको नामले मात्र लेखेको पाइएको छ । पछि इ. ८०० मा राघवदेवले नेपाल सम्बत् थालेपछि यो उपाधि लेखनमा दुर्लभ हुँदै गयो ।

ऐतिहासिक महत्त्वको सूचना दिने पाण्डुलिपिहरूमध्ये प्राचीनतम इ. ८७७ को मानिएको छ जसमा पद्ममा राजा (मानदेव)की वर्णन गरेको पाइन्छ तर त्यसमा राजकीय धर्म हो, कुनै कल्पना गरेको पाइँदैन, त त पाशुपतसम्बन्धमा कुनै अभिलेख उल्लेख गरिएको छ, न त राजाहरूले पाशुपतसम्बन्धमा उपाधि नै लिएको उपलब्ध भएको छ । राघवदेवले नेपालको सम्बत् पाशुपतसम्बत् राखेको एक थरी पुरानो वंशावलीमा उल्लेख भएको बताउँछ । नेपालसंवत् ४० (इ. ६२०) राजा शंकरदेवको पूरा राजकीय उपाधि दिँदा पनि कुनै धार्मिक उपाधि नदिएको देखा अंशुवर्मादेखि जयदेव द्वितीयसम्मका राजाहरूले लिने गरेका पाशुपत उपाधि मध्यकालका राजाहरूले लिन छोडेको पाइन्छ । पाशुपतसंवत् नेपालमा चलाउने प्रयास गर्ने राघवदेवले समेत त्यो उपाधि नलिएको पाइन्छ । राघवदेव राजाले नेपालमा पशुपतसंवत् स्थापना गरेर शंखसम्प्रदायको महत्त्व तथा पूर्ण कृति स्थापना गर्न प्रयास गरेको उल्लेख गरेको छ । तर यो पाशुपतसंवत्लाई नेपालको जनताद्वारा मान्न स्वीकार भएन ।

यी नायिका विवरणहरूलाई बिचार गर्दा ऐतिहासिक तथ्यको आधारमा गुप्त राजाहरू र लिच्छवी राजाहरू शंखमार्गमा बढी विश्वास गर्ने राजा भएको पाइन्छ भने नेपालका अधिकांश जनताहरू बृद्धधर्मावलम्बी भएको

प्रष्ट देखिन्छ । जयस्थिति मल्ल (इ. १३८२-१३९५) को पालादेखिमात्र राजकीय उपाधिमा पशुपतिको सम्मान प्रकट गर्न थालिएको देखिन्छ । यसरी अब शिव-शक्ति मान्ने चलन स्पष्ट उदाहरण देख्न थालिन्छ जुन पछि इ. १७६९ सम्म नै प्रचलित भइरहेको थियो । [रेग्मी, पूर्ववत् (नं २५) पृ. ३५३ बाट ।]

माथि उल्लेख भएका अभिलेखहरू र राज हरूले ग्रहण गरेको उपाधिपछि यस नेपाल उपत्यकामा शैव-सम्प्रदायको उपस्थिति सम्बन्धमा केही चर्चा गरौं । नेपालको इतिहास नै ग्रन्थकार ग्रन्थकारबाट शुरु हुने भएकोले धार्मिक इतिहास पनि त्यही अनुरूप भएको सम्बन्धमा लेखकले व्यक्त गरेको यथार्थ तथ्य माथि उल्लेख भइसकेको छ । पशुपतिको नामोल्लेख इ. ५३३ प्रमाणमा पाइने हुनाले यही मितिलाई आधार स्तम्भ मानेर श्रौतकार्य थालिएको छ । साथै पशुपति नामको आधारमा पाशुपतसम्प्रदायको सम्बन्ध देख्न सकिन्छ कि सकिँदैन भन्ने अनुमानको विषय बनेको लेखकको भनाइ छ ।

सर्वप्रथम इ. ६०८ मा सांगाको अभिलेखमा अंशुवर्माले शिवपार्वतीको स्तुति गरिएको उल्लेख भएको छ । साथै त्यस स्तुति मुण्डमालाधारी रौद्रको हो । यो कपालीहरूले ध्यान गर्ने मुण्डमालाधारी शिवको रूपमा छ, यसको आधारमा सांगा भेगमा कपालीहरूको मठ मण्डली र मन्दिर नै थियो कि, भन्ने लेखकले अनुमान गरेको पाइन्छ । यस अनुमानको सम्बन्धमा लेखक रेग्मी-जी भन्नुहुन्छ "यो घुण्डाउरो सन्दर्भबाहेक अंशुवर्मको पालामा संघशक्ति बढेको कुरा बताउने कुनै प्रामाणिक सन्दर्भ उपलब्ध छैन । त्यस्तै इ. ६३३ विष्णु गुप्तको समयमा छत्रचण्डेश्वरसम्बन्धी दुई अभिलेखमा नकुलिक पाशुपत मुण्डश्रृङ्खलिक पाशुपत, श्रृङ्खलिक पाशुपत र

सोमसिद्धान्त जस्ता सम्प्रदायहरूको शंगठन देख्नमा आएको उल्लेख गरेको छ । त्यस्तै ६४५ को अभिलेखमा दान पाशुपताचार्य, दक्षिणतिलडुक, दानखलिकपाशुपत जस्ता नौला पाशुपत उल्लेख भएको पाइन्छ । त्यस्तै इ. ६५९ को नरेन्द्रदेवको पालामा गरीधाराको अभिलेखमा पशुपतिमा वागमतीको पूर्वकिनारमा वज्रेश्वरी मण्डली आदि सम्प्रदायको उल्लेख भएको पाइन्छ । यसपछि ६९५ मा शिवदेव द्वितीयले शिवदेवेश्वर मन्दिरको जिम्मा पशुपति आचार्यहरूलाई दिएको पाइन्छ । यनपछि पाशुपतसम्प्रदायको नामोल्लेख नपाइएको हुनाले त्यसको इतिहासको अवधि इ. ६०८ देखि इ. ६९९ सम्म जम्मा ८७ वर्ष सम्म मात्र देखिन आएको छ ।

अब हामी लेखको निष्कर्ष सम्बन्धमा पनि एक नजर पुऱ्याऊँ- 'इस्वीको पाँचौं शताब्दीभन्दा पहिले-देखि नेपालमा साधारण शैवधर्म चलिआएकोमा त्यसै बेलादेखि पाशुपत वा नकुलीक पाशुपतसम्प्रदाय प्रभावशाली हुँदै जाँदा त्यसका शाखाहरू पनि यहाँ विस्तारै व्यापक हुँदै जाँदा इ. ६०८ भन्दा केही पहिलेदेखि यहाँ कापालिक पाशुपतहरूको विशेष प्रभाव पर्न थाल्यो । यसैको समानान्तरमा महायान र वज्रयान पनि प्रभावशाली हुँदै जाँदा पाशुपत र वज्रयानमा पनि समन्वय भएको अनौठो तान्त्रिक वाममार्ग यहाँ विकसित भयो र नाथसम्प्रदायको आगमनको पृष्ठभूमि बन्न गयो । अर्को-तिर कापालिक पाशुपतहरू कुनै किसिमले जीवित रहँदै कपाली कुसले परम्पराको रूपमा जीवित रहन गयो । यो ही लेखको भनाइ ।

त्यस लेखकले देखाउनुभएका सम्प्रदायहरूमा कुन बौद्धसम्प्रदायहरू हुन् कुन शैवसम्प्रदायसँग सम्बन्ध छ केही उल्लेख गरेको छैन । बौद्ध वज्रयानअन्तर्गत दुई सम्प्रदायहरू छन्, एक दक्षिणपन्थ र अर्को वामपन्थ ।

दक्षिणपन्थी वज्रयानीहरू काठमाडौं, पाटन र भादगाउँको घना बस्ती भएका विहारहरूमा बस्छन् भने वाम (कौल) कपालीहरू शहरबाहिर रहन्छन् । यिनीहरू पनि शिवलाई भ्रंरवको रूपमा पूजा गर्दछन् । यस दृष्टिले विचार गर्दा यी माथि उल्लेख भएका सम्प्रदायहरूमा धेरै सम्प्रदायहरू बौद्ध सम्प्रदाय हुन सक्ने धेरै सम्भावना पाइन्छ ।

अर्को महत्त्वपूर्ण विषय बौद्ध तान्त्रिकहरू चाहे त्यो वाममार्गको कपाली परम्परालाई मात्रै तान्त्रिक होस् चाहे दक्षिणपन्थी तान्त्रिक होस् तिनीहरू सबै ब्रह्मचारी हुन्छन् । विहारमा रहने हुन्छ । सायद ! उनीहरू शिव-देव विहारमा रहन्छन् होला । यही कारणले पशुपतिमा ठूलो हिटी धारा (महाप्रणालि) बनाउन लगाउँदा धारा सम्बन्धी बन्दोबस्तको लागि राजा नरेन्द्रदेवले पशुपति भोगमा रहेको पाशुपतसम्प्रदायलाई नविई शिवदेव विहारको आर्य भिक्षुसंघलाई दिएको हुनसक्छ । त्यस्तै शंभु कपालीहरू जोगी हुन् । नेवार कुसलेहरूलाई जोगी भनी सम्बोधन गर्छन् ।

हाल अधिराज्यमा भएका कुसले जातिलाई कापालिक पाशुपतहरू शंभुमार्गको जीवित शंभुमार्ग भन्ने हो भने तिनीहरूको संख्या धेरै थोरै मात्र छन् । यस जातिमा डोम जातिहरू पनि जयस्थिति मल्लको वर्ण व्यवस्थामा मिसाइएको उल्लेख गरेको पाइन्छ । यस हिसाबले यो पाशुपत कापालीहरू धेरै थोरै संख्यामा मात्र हुन जान्छ । यो सम्प्रदाय थोरैमात्र भएकोले मल्ल राजाले यिनीहरूलाई सामाजिक बहिष्कार गरी हीन स्थितिमा पुऱ्याएको देखिन्छ । होइन भने बौद्ध कापालिकहरूलाई पनि बहिष्कार गर्नुपर्ने हो । शंभुसम्प्रदायहरूमाथि लेखकले उल्लेख गरेअनुसार धेरै सम्प्रदाय भएको भए तिनीहरू कहाँ गए ? शायद, तिनीहरू

भारतबाट आएर भारत नै गए होलान्, होइन भने नेपालमा उत्पत्ति भएका शंभुमार्गी भएको भए तिनीहरू हाल कुन सम्प्रदाय अथवा नेपालको कुन जातअन्तर्गत छन् ? त्यसको कुनै उल्लेख छैन । यस हिसाबले नेपाल शंभुसम्प्रदाय भन्नु नै कुसले जातिमात्र हुन् ।

यसरी शंभु सम्प्रदाय धेरै थोरै सीमित संख्यामा मात्र भएकोले धनशमशेर ज.ब.रा.ले तुलजादेवी ल्याए-पछि मात्र नेपालमा शंभुमार्ग प्रचलित हुन थालेको भनी टिपोट प्रस्तुत गरेको हुनुपर्छ । (क्रमशः)

(ज्ञानमाला)

बुद्धको दर्शन गर्न जाऔं

— भिक्षु सुबोधानन्द

हामी जाऔं साथी हामी जाऔं,
बुद्धको दर्शन गर्न जाऔं ।

वहाँ प्रभुको सद् उपदेश,
हामीले पालन गर्न जाऔं
बुद्धको धर्म दुर्लभ लोकमा
जानी शरण लिनलाई जाऔं ।

अहिंसाको सत्य, शान्तिको शील
वृद्धि गर्न सहयोग गर्नु ।
लोकमा यस्तो धर्म नभएमा,
शान्ति हुँदैन प्राप्त गरी हालौं ॥

बुद्धले सबै प्राणीहरूलाई,
देखाएको धर्म गरिहालौं,
विश्वमा मैत्री, भातृत्वको प्रेम
दयापूर्ण जीवन गाँसिहालौं ॥

अनु. दिव्यरत्न तुलाधर

ज्ञानको प्रकाश छरौं

— भिक्षु संघरक्षित संघाराम

प्राणी मात्रको दुर्गुण बानी
टाढै रहनु लोभ एक जानी ।
चुक्ली गरिकन प्रिय फटाउने
महापाप हो कहिल्यै नगर्ने ॥

मित्रमध्येमा सर्वश्रेष्ठ मित्र
विद्यै हो जानी गहिरौं मित्र ।
अज्ञानता नै अन्धकार हो बुझी
बहुश्रुत बन्न सतू है अधि ॥

अम्मल नशा नरात्रो त्यसै
नरात्रो नशा अझ अल्ल्छी भनै ।
भलो कार्य गर जन उपकार
परम धर्म जान है परोपकार ॥

व्यक्तित्व नाशिन्य नाशक क्रोधले
संयमित हुनुपर्छ अप्रमादी होशले ।
असमंजसको द्वन्द्व मित्र-मित्रमा
कायम शान्ति धारण सहनशीलमा ॥

अरुको उन्नतिमा डाह-ईर्ष्या गरी
सर्वाधिक पीडाको भागीदार नबनौं ।
सन्तोष परमसुखको ज्ञात गरी
शुद्ध हृदयले स्वच्छ मुस्कान छरौं ॥

भोकाउँदा पनि सिंह महाराजले
घाँजपातको सेवन गर्दैन कहिल्यै

जटिल जे-जस्तो परिस्थितिमा
अकुशल कार्यमा हात है नहाले ॥

ज्ञानको प्रकाश जगमग जगमा छरी
अनपढ-अशिक्षित संशय गरौं ।
दया-करुणा गरी भावना मैत्री
प्राणी मात्रलाई सुखी तुल्याऔं ॥

आजीवन सदस्यमा थप एवं सहयोग प्राप्त

आनन्दभूमिको आजीवन सदस्यमा चितौन
जिल्लाबाट अमृतमान शाक्य, स्वयम्भूराज शाक्य र
तेजरत्न वज्राचार्य थप हुनुभएको छ भने आनन्दभूमिको
आजीवन सदस्य भइसकेर पनि धर्ममा श्रद्धा राखी जनही
रु. ३००।— थप सहयोग गर्ने पाल्पाका छत्रराज शाक्य,
भक्तराज शाक्य, इन्द्रमान शाक्य, वनस्थलीका दान-
माया महर्जन, त्योडका हेराशोभा तुलाधर र नक्सालका
वसुन्धरा हुनुभएको छ भने ललितपुरका हीराकाजी
सुजिाको सक्रियतामा नहुच्छेनानी वज्राचार्यबाट आफ्नी
आमा लक्ष्मीनानी वज्राचार्य र पुष्पराज वज्राचार्य-
को नामबाट रु. ३००।— सहयोग प्राप्त भएको छ ।
यस्तै भक्तपुर निवासी उपासक उपासिकाहरू मया
प्रजापति र रामकृष्ण प्रजापतिबाट जनही रु. ५००।,
गणेशनान श्रेष्ठबाट रु. ३००।— एवं मोहनदेवी बंध र
रामकेशरी कुसीबाट जनही रु. १००।— सहयोगस्वरूप
रकम प्राप्त भएकोमा वहाँहरूमा आनन्दभूमि पत्रिका
परिवारबाट हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गरिएको छ ।

आनन्दभूमि

आनन्दकुटी विहारगुठीको पच्चीसौं वर्ष प्रवेशको छोटो वार्षिक प्रतिवेदन (२०५५-२०५६)

- भिक्षु धर्ममूर्ति
सदस्य-सचिव
आनन्दकुटी विहारगुठी

२०२९ साल असोज २२ गते घटस्था-
पनाका दिन दिवंगत आचार्य भिक्षु अमृतानन्द
महानायक महास्थविरद्वारा संस्थापित "आनन्द-
कुटी विहारगुठी" २५ औं वर्षमा प्रवेश गरेको
छ । आनन्दकुटी विहारको चिरस्थायी संरक्षण,
विकास र यहाँ बसोबास गर्ने स्थविरवादी
भिक्षुसंघलाई चतुप्रत्ययद्वारा उपस्थान गर्ने र
बौद्ध ग्रन्थहरू प्रकाशित गर्दै बौद्ध धर्म प्रचार-
प्रसारार्थ बुद्धशिक्षा अध्ययन-अध्यापन गराउने
काममा सक्दो सहयोग गर्ने जस्ता उद्देश्यहरू
लिई शुभारम्भ भएको यो आनन्दकुटी विहार-
गुठीले आफ्नो उद्देश्यानु रूप काम गर्दै आएको
छ र यो सम्पन्न आर्थिक वर्ष २०५५-२०५६
मा पनि सफलताका साथ विभिन्न धार्मिक,
सामाजिक क्रियाकलापहरू सुसम्पन्न गरेको
छ ।

आनन्दकुटी विहारगुठीको प्रकाशनमा प्रका-
शित हुँदै आइरहेको नेपालको पहिलो बौद्ध
मासिक पत्रिका 'आनन्दभूमि' निरन्तररूपमा
आजसम्म पनि विभिन्न कठिनाइहरूबीच सामना
गरी प्रकाशन हुँदै आइरहेको छ । आज २७

वर्षको उमेरमा पाइला टेकिरहेको यस आनन्द-
भूमि पत्रिकालाई अझ व्यवस्थित बनाउन र
यसलाई गतिशीलता दिन आनन्दकुटी विहार-
गुठीको श्रद्धालु एवं सहयोगिहरूद्वारा यसको
व्ययभारमा टेवा दिनु आनन्दकुटीको इतिहास-
वचाउनु हुनेछ ।

आनन्दकुटी विहारगुठीको प्रकाशनमा प्रका-
शित हुँदै आइरहेका विभिन्न बौद्धग्रन्थहरूमध्ये
यस आर्थिक वर्षभित्र नेपालभाषाको "गृह-
विनय" र अंग्रेजीभाषाको "द स्टोरी अफ
जातकमाला" भन्ने ग्रन्थहरू प्रकाशित भएको
छ । साथै नेपालीभाषाको "धम्मपद" प्रकाशन
भैरहेको छ । अब आउने आर्थिक वर्षहरूमा
श्रद्धेय आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरले
लेख्नुभएका र यस विहारगुठीबाट प्रकाशित
भैसकेका पुस्तकहरू फेरि क्रमशः प्रकाशन गर्दै
जानुपर्ने आवश्यकता महशुस हुन आउँछ ।

आनन्दकुटी विहारगुठी अमृतकोषबाट
प्रत्येक वर्ष भै यस आर्थिक वर्षमा पनि छात्र-
वृत्ति स्वरूप रु. ६०००१- प्रदान गरिएको छ ।
उक्त छात्रवृत्ति अनुदान तानसेन-पाल्पास्थित

जनता मा. वि. र मोहन कन्या मा. वि. का जेहेन्दार छात्र-छात्राहरूलाई प्रदान गरिन्छ । त्यही अमृत कोषबाट रु. ३०,०००।- को लागतमा यस आर्थिक वर्षमा दुइवटा निशुल्क स्वास्थ्यशिविर संचालन गरिएको छ ।

आनन्दकुटी विहारगुठीले लिएको निर्णय-अनुसार गुठीको संस्थापकको प्रतिमा उहाँको स्मृति र कृतज्ञतास्वरूप आनन्दकुटी विहारको पश्चिमपार्श्वको हलमा सुहाउँदो आसन र फ्रेमसहित प्रतिस्थापन गरिएको छ । उक्त सत्कार्य श्रद्धालुहरूको सहयोगबाट सम्पन्न भएको भएतापनि नपुग रकम सबै गुठीले नै व्यहोरिएको छ । साथै श्रद्धेय संस्थापकको नवौं गुणानुस्मरणदिवस पनि विभिन्न कार्यक्रमहरूका साथ सफलतापूर्वक मनाइएको छ । साथै आनन्दकुटी विहारका संस्थापक श्रद्धेय भिक्षु धम्मालोक महास्थविरको दिवस पनि त्यसरी नै मनाइएको छ ।

आनन्दकुटी विहारका विभिन्न ठाउँमा मर्मत कार्य सम्पन्न हुनुका साथै रङ्गरोगन कार्य पनि भएको छ । विशेष गरी सत्त्वतारावज्र वज्राचार्यको प्रायोजनमा यस विहारमा नयाँ बुद्ध प्रतिमासहितको बुद्धमन्दिर पनि निर्माण गरिएको छ ।

आनन्दकुटी विहारमा सम्पन्न गरिएका क्रियाकलापहरूमध्ये विशेषगरी बौद्ध मित्रराष्ट्र थाइलैण्डबाट पाल्नुभएका फ्रा. सोमदेत मंगला-

चार्य, श्रद्धेय नायक महास्थविरको सम्मानमा स्वागत समारोह मनाइएको थियो भने उहाँद्वारा दिवंगत भिक्षुहरू अमृतानन्द र महानामको स्मृतिमा चीवरदान पनि गर्नुभएको थियो । साथै ओवाद उपदेश पनि यहाँका भिक्षुहरूलाई दिनुभएको थियो । त्यस्तै श्रीलंकाका महामहिम राष्ट्रपति श्रीमती चन्द्रिका बण्डारनायक कुमारातुंगाको सम्मानमा पनि स्वागत समारोह मनाइएको थियो । उक्त अवस्थामा भिक्षुसंघबाट उहाँको सुस्वास्थ्य दीर्घायुको कामना गरी पूजा परित्राण पाठ पनि गरिएको थियो । उहाँले पूजाभेटस्वरूप भिक्षुहरूलाई चीवरदान दिनुका साथै विहारको लागि रु. ५०,०००।- को सहयोग पनि प्रदान गर्नुभएको थियो ।

अनन्दकुटी विहारगुठीको प्रयोजनको लागि विशेषगरी आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरले लेख्नुभएको पाली शब्दकोषको प्रतिपादनको लागि एउटा नयाँ प्रिन्टर रु. ३०,०००।- को लागतमा किनिएको छ ।

यस आर्थिक वर्षदेखि व्याजदरमा आएको कमीलाई महशूस गरी गत वार्षिक प्रतिवेदनमा जानकारीका साथ उल्लेख गरिएअनुसार यस आर्थिक वर्षमा थप रु. १,००,०००।- आनन्दकुटी विहारगुठीको नाममा मुद्दती खातामा जम्मा गरिएको छ । उक्त रकम गत आर्थिक वर्षको वचत रकम र नपुग रकम कृषि विकास बैंकमा भएको वचत खाताबाट भिक्री जम्मा

गरिएको हो । साथै आउँदो आर्थिक वर्षमा पनि लगभग रु. १,५०,०००।- मुद्दती खातामा थप रकम पूँजीकोषको रूपमा बढाउने लक्ष्य राखिएको प्रयास सबै व्याजमा आएको कमीले गर्दा बजेटमा आउने असन्तुलनलाई सन्तुलित राख्दै विहारगुठीका सबै क्रियाकलापहरू सुचारु रूपमा सञ्चालन गर्दै जानको लागि हो । आनन्दकुटी विहारमा पहिलेदेखि सञ्चालित विभिन्न धार्मिक, सामाजिक क्रियाकलापहरू र कार्यक्रमहरू यहाँ बसोबास गर्ने नेवासिक भिक्षुहरूबाट नियमितरूपमा अहिले पनि सञ्चालन गरिरहेको छ ।

समष्टिमा भन्नुपर्दा यस गुठीका कार्यकारिणी सदस्यहरूमा क्रमशः आइरहेको कार्य शिथिलता-

ले गर्दा गुठीका क्रियाकलापहरू सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्न कठिनाई महशूस हुन आएको छ । यस सम्बन्धमा सबै सदस्यहरूले विशेष ध्यान दिनुपर्ने देखिन आएको छ ।

अन्ततः यस आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण गर्न नियुक्त गरिएका के. बी. चित्रकारको बुबा-ज्यूको आकस्मिक निधनले गर्दा यस वर्षको लेखापरीक्षण गर्न नसकेको कारणले गर्दा के. बी. चित्रकार एण्ड को० मा नै कार्यरत सुरेन्द्रभूषण धौभडेलले उक्त लेखापरीक्षण गरिदिनुभएको छ । उक्त लेखापरीक्षण गरिदिनुभएकोमा धौभडेलप्रमुख चित्रकार एण्ड क० परिवारलाई गुठीको तर्फबाट धन्यवाद ज्ञापन गरिएको छ ।

सुरेन्द्रभूषण धौभडेल

ख-११४३०, नयाँबानेश्वर

काठमाडौं-३४, नेपाल

श्री अध्यक्षज्यू, संचालकसमिति
आनन्दकुटी विहारगुठी, स्वयम्भू, काठमाडौं ।

आनन्दकुटी विहारगुठी, स्वयम्भूका सदस्यहरूसमक्ष लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन ।

मंले आनन्दकुटी विहारगुठी, स्वयम्भूको २०५६ आषाढ मसान्तमा समाप्त वर्षको लेखापरीक्षण गरेको छ । यस प्रतिवेदनसँग संलग्न २०५७ साल आषाढ मसान्तमा कोषको स्थिति र उक्त मितिमा समाप्त वर्षमा ती कोषहरूको आम्दानो खर्चका विवरणहरू र तत्सम्बन्धी टिप्पणीमा दिएको सूचना मंले जाँच गरेको छ ।

संलग्न टिप्पणीको अधीनमा रही म यो राय व्यक्त गर्दछु कि मलाई प्राप्त भएको सूचना तथा स्पष्टीकरण अनुसार संलग्न लेखाविवरणले आनन्दकुटी विहारगुठीको २०५६ साल आषाढ मसान्तमा कोषको स्थिति तथा उक्त मितिमा समाप्त वर्षको कोषमा भएको कारोवारको यथार्थ चित्रण गर्दछ ।

दस्तखत

सुरेन्द्रभूषण धौभडेल

लेखापरीक्षक

'ख' १६४३/०५२

२०५६ आश्वीन १७

आनन्दभूमि

आनन्दकुटी विहारगुठी, स्वयम्भू

२०५६ आषाढ मसान्तको कोषको स्थिति

पूँजीकोष तथा दायित्व	
वर्षारम्भमा कोषको बाकी	२,५२५,३३०।७४
यस वर्षको वचत	७६,४३८।५८
आनन्दभूमि पत्रिकाको वचत	१३,०५५।५२
अमृतकोषको वचत	९९,०११।६५
पुस्तककोष	४२,१६१।७६
जम्मा पूँजीकोष तथा दायित्व	२,७५५,९९८।२५

नेपाल बैंक लि., भोटाहिटी	
वचतहिसाव नं. २९०९	९९,९९३।८२
नेपाल बैंक लि., भोटाहिटी	
वचतहिसाव नं. १७५५०	१३,०५५।५२
कृषि विकास बैंक, रत्नपार्क	
वचतहिसाव नं. ४५४९७४	१६७,५८७।१५
सगुन सहकारी संस्था लि.	
हिसाव २ घ २८।०५५	४२,१६१।७६
जम्मा -	२,७५५,९९८।२५
टिप्पणी १, २ र ३ यस विवरणको अभिन्न अंग हुन् ।	

सम्पत्ति तथा जायजेथा

बैंकसँग मुद्दती हिसावमा	२,४३३,२००।००
-------------------------	--------------

आनन्दकुटी विहारगुठी, स्वयम्भू

२०५६ आषाढ मसान्तमा समाप्त वर्षको

आम्दानी-खर्चको विवरण

आम्दानी	रु	खर्च	रु
ब्याज आम्दानी	३०९,४०२।८२	अतिथिसत्कार	५,७७९।००
चन्दा तथा सहयोग	२६,६४५।००	पारिश्रमिक	२६,०००।००
अस्थिघातु दर्शन	१९,५८४।००	मसलन्द तथा अफिस सामान	५६,८०५।२४
जम्मा आम्दानी	३५५,६३१।८२	पानी तथा बिजुली	९,५६८।००
		डाँक, तार तथा टेलिफोम	८५१६।००
		लेखापरीक्षणशुल्क	२,०००।-
		स्वास्थ्यउपचार	९७२।००
		अन्य खर्च	४,२३०।००
		वचतपूँजी कोषमा सारेको	७६,४३८।५८
		जम्मा खर्च	३,५५,६३१।८२
		टिप्पणी १, २ र ३ यस विवरणको अभिन्न अंग हुन् ।	

खर्च	रु
विहार अनुदान	५१,६००।००
आनन्दभूमि अनुदान	३५,०००।००
विहार मर्मत-सम्भार	२७,९२५।००
पुस्तकछपाइ	३२,६८५।००
जयन्ती तथा समारोह	१८,११३।००

आनन्दकुटी विहारगुठी, स्वयम्भू
 आ. व. २०५६ आषाढ मसान्तमा समाप्त वर्षको

लेखा टिप्पणी - १

१. अमृतकोष

टिप्पणी २ को विवरणअनुसार यस हिसाव-
 को २०५५।५६ सम्मको आम्दानी खर्चको
 हिसाबमा बचत हुन आएको रू. ९९,०११।
 ६५ पूजा कोषमा सारी हिसाव मिलान
 गरिएको छ ।

मसलन्द तथा अफिस सामान खर्चमा समा-
 वेश गरी यस वर्षको खर्च हिसाव मिलान
 गरिएको छ । साथै गुठीबाट हालसम्म
 खरिद भै चलन चल्तीमा रहेका जिन्सी
 सामानहरूको विवरण तयार गरी साल-
 वसाली भौतिक परीक्षण गरी सोको प्रति-
 वेदनसहित लेखा दुरुस्त राख्न सुझाव गरिन्छ ।

२. आनन्दभूमि पत्रिका

टिप्पणी ३ को विवरणअनुसार यस हिसाव-
 को २०५५।५६ सम्मको आम्दानी-खर्चको
 हिसाबमा बचत हुन आएको रू. १३,०५५।
 ५२ पूजाकोषमा सारी हिसाव मिलान
 गरिएको छ ।

आनन्दकुटी विहारगुठी, स्वयम्भू

अमृतकोष

२०५६ आषाढ मसान्तमा समाप्त वर्षको
 आम्दानी-खर्चको विवरण

टिप्पणी - २

३. पुस्तककोष

आनन्दकुटी विहारगुठी कार्यकारिणी समिति-
 को निर्णयअनुसार यस वर्ष पुस्तक विक्री-
 वाट प्राप्त रकमको छुट्टै कोष खडा गरी
 सो रकम पूजाकोषमा देखाइएको छ ।

आम्दानी

रू

२०५५ श्रावण ९ को मौज्दात	२४६,६३२।५८
ब्याज आम्दानी	१३,३७९।०७
जम्मा आम्दानी	<u>२६०,०११।६५</u>

खर्च

स्वास्थ्य क्लिनिक संचालन	३०,०००।००
छात्रवृत्ति	<u>६,०००।००</u>
जम्मा खर्च	<u>३६,०००।००</u>
बचत	<u>२२४,०११।६५</u>
गत वर्ष पूजाकोषमा सारेको	१२५,०००।००
यस वर्ष पूजाकोषमा सारेको	<u>९९,०११।६५</u>

४. सम्पत्ति तथा जायजैथा

आ. व. २०५४।५५ मा सम्पत्ति तथा जाय-
 जैथा िर्षकअन्तर्गत देखाइएको फलामको
 सेफ र अफिस दराज बापत क्रमशः रू.
 १५,००५।२४ र रू ८,५५०।०० समेत
 गरी जम्मा रू. २३,५५५।२४ को हिसाव

आनन्दकुटी विहारगुठी, स्वयम्भू

आनन्दभूमि पत्रिकाको

२०५६ आषाढ मसान्तमा समाप्त वर्षको

आम्दानी-खर्चको विवरण

टिप्पणी - ३

आम्दानी	रु	विविध	
२०५५ आषाढ १ को मौज्जात	१०,११०।५३	जम्मा आम्दानी	१२,८०१।००
आजीवन ग्राहकशुल्क	२,८००।००	खर्च	
साधारण ग्राहकशुल्क	६,४८०।००	पत्रिका छपाइ	७९,६५१।००
अनुदान	३५,०००।००	विविध	२५।००
विज्ञापन	७,५००।००	वचत पूंजीकोपमा सारेको	१३,०५०।५२
पत्रिका विक्री	९१६।००	जम्मा खर्च	९२,७३१।५२
ब्याज	१७,०७३।९९		

[नेपालभाषाया भजन]

भिगु कर्मया फल भिनी

मृत्यु ज्वीगु सीक सीक, पाप भीसं यायेगु छाय् ?

स्वर्ग त्वःताः नरक वनीगु, कार्य भीसं
यायेगु छाय् ?

धर्म त्वःताः पाप यानाः, दुःख जुल वायेगु छाय् ?

सुखः-दुःखया हेतु ध्वीकाः, अनित्यबोध यायेगु
स्वये !

भीगु आयु स्थिर मडु, सीके भीसं मफुगु छाय् ?

जुजुभाई शाक्य, यल

स्वानागु इलय् धर्म मथूसा, स्वर्ग भीपि ध्यनिगु
गय् ?

धर्मयात दोष वीव, स्वर्ग-नरक वनी मखु !

कालयात दोष वीव, अमर भीपि ज्वी मखु !

नरक त्वःताः स्वर्ग वनेसा, भिगु कर्म याये माल !

भिगु कर्म भिगु फल, लाइगु जूजुया बिनित जुल !

प्रत्येकबुद्ध अनित्थिगन्ध

— धर्मरत्न शाक्य "त्रिशूली"

भगवान् बुद्ध ४५ दंतक देशना यानाबिज्याः गु
४,००० च्यप्यदो धर्मस्कन्धयात आर्य स्थविरवाद पालि
वाङ्मय कथं त्रिपिटक पालि धाड । थुकी सूत्रपिटक,
विनयपिटक, अभिधर्मपिटक धकाः स्वंगू भाग्य विभक्त
यानातःगु जुयाः हे त्रिपिटक धकाः धाःगु खः । थ्व त्रिपि-
टकमध्यय् सूत्रपिटकय् न्यागू निकाय दु- दीवनिकाय,
मज्झिमनिकाय, संयुक्तनिकाय, अंगुत्तरनिकाय, व खुट्टक
निकाय । खुट्टक निकायय् १५ गू ग्रन्थ दुथ्यानाचवंगु दु व
खः- खुट्टकपाठ, धम्मपद, उदान, इतिवृत्तक, सुत्तनिपात,
विमानवत्थु, थेरगाथा, थेरीगाथा, जातक, निद्देस,
पटिसम्भवात्मग, अपदान, बुद्धवंस व चरियापिटक ।
थुपिमध्यय् सुत्तनिपातयात न्यागू वर्गय् विभाजन याना-
तःगु दु । उकीमध्यय् न्हापांगु उरगवर्गया खुपुगू सूत्र खः
खग्विसाणसूत्र । थ्व खग्विसाणसूत्रय् भगवान् बुद्ध
विशेष यानाः एकान्तवासया गुण वर्णन यानाः
प्रत्येकबुद्ध जुइत त्वःगु असंख्यकल्पतक पारमिता पूर्ण
यायेमाः, त्वःगु अभिनिहार अंगं युक्त जुया प्रार्थना यायेमाः
गुजाःगु अवस्थाय् वसपोलपि जन्म कयाः प्रत्येक-
बुद्धत्व प्राप्त यानाकयाबिज्याइ, वसपोलपि प्रत्येकबुद्ध
जुयाः गन चवनाबिज्याइ धंगू खँ व्याख्या यानाबिज्याःगु-
यात मुंकातःगु दु । थ्व हे खँ सुत्तनिपात अट्टकथाम
बांलाक व्याख्या यानातःगुया लिधंसाय् थन अथे प्रत्येक-
बुद्ध ज्वीत पूर्वयोगावचर पूर्ण यानाः आरञ्जक जुयाः,
तथागतया शासनय् प्रब्रजित जुयाः, गतप्रत्यागतव्रत पूर्ण
यानाः, श्रवणधर्म पूवंकाबिज्याःपि प्रत्येकबुद्धपि मध्यय्
काश्यप तथागतया समयय् २०,००० दंतक गतप्रत्यागत-
व्रतयात पालन यानाबिज्याःह्य छह्य प्रत्येकबुद्धया वर्णन
न्ह्यथने त्वना ।

वसपोल काश्यप तथागतया समयय् २०,०००
दंतक वसपोलया शासनय् प्रब्रजित जुयाः, गतप्रत्यागत-
व्रत पालन यानाः कसिगभावनाया अभ्यास यानाः, अत्र
श्रायपूर्ण जुइवं ब्रह्मलोक्य उत्पन्न जुयाबिज्यात । अत्र
हानं मनुष्यलोलय् उत्पन्न जूवलय् वाराणसीया जूजुया
अग्रमहिषीया कोख्य् जन्म ग्रहण यानाबिज्यात । उवलय्
वसपोल ब्रह्मलोकं च्यत जुयावःह्य जुयाः वंत मिसापिसं
थीगु हे मयः । धाईपिसं दुरु तौकेततक नं मिज्यागु
भेसय् चवना त्वंकेमाः । मिसापिगु गन्ध व शब्दजक ताःसां
सव्ययःह्य जुयाचवन । वःचाधिकः जूवलय् तकनं मिसापि
स्वयेतक नं मयःह्य जुयाः वंत अनित्थिगन्ध अन्इत्थि-
गन्ध (मिसातय्गु गन्ध मयःह्य) धकाः नां छुनातःगु
जुयाचवन ।

थथे जूगुलि जुजुं वंत मिसातनापं भुल्ययायेया
निति पर्दा किंकाः प्याखं वयनीगु, म्ये हायेकीगु, बाजं
थाइगु जुयाचवन । उवलय् नं थ्व छुकिया शब्द धकाः
न्यनीबलय् मन्त्रीपिसं थ्व शब्द भाग्यमानिपिसं जक
न्यने दइगु, मिसापिनिगु शब्द खः धकाः फुरफुरय्
याइबलय् नं मन खिन्न याइगु, छकः ला मन्त्रीयात हे
कथि दायाः पितनातक नं छोगु जुयाचवन । उह्य मन्त्री-
यात लिपा जुजुं हानं करुणा तयाः हानं मन्त्रीपदय् तःगु
जुयाचवन ।

मां-बोपिसं थ्व कुमारयात विवाह यानाबोया
निति बारम्बार धाइगु, उकि मां-बोपिनि मन तयेया
निति लुंकःमितय् लुंवाह्य बोलाःह्य मिसायागु प्रतिमा

छगू दयेके बिया: उलि बांला:म्ह मिसा ला अवश्य नं दइमखु धका: मतिइ तया: 'थुजा:म्ह, थुलित बांला:म्ह मिसा दुसा जक विवाह याये' धका: धा:गु जुयाचवन ।

मां-बौपिसं नं थ्व काय्मचा पुण्यवान्म्ह ख: उर्कि अवश्यनं थुजा:म्ह, थुलि बांला:म्ह मिसा दइ धका: मन्त्रीतयत् मायेकेछोत । उबलय् इमिसं झिखुगू महाजन-पवय् वना: मा:वनं नं उलित बांला:म्ह मिसा त्वांके मफुत । अले मद्रदेश छथाय् जक बाकि दनिगु नं छाय् स्व:ते धका: अन वना: मा:वन । उगु अवस्थाय् सागल नगरय् मद्द जुजुया १६ दँ दुम्ह म्हाय्मचा छम्ह दुगु जुयाचवन । उर्कि मन्त्रीपिसं व लुंयागु प्रतिमाथात छगू मोल्हुइगु घाटय् तयात:बलय् राजकुमारीया सखीपिसं 'जिमित स्व:ल्हुइत ल: कायेके छ्वयाहया: थ: हे घाटय् वयाचवन' धका: पुतुपुतु हाहां स्व:वंबलय् प्रतिमा खनेवं 'थ्व प्रतिमा स्वया: ला जिमि राजकुमारी हे बांला: धा:गु शब्द ताया: मन्त्रीपिसं मद्द जुजुयाथाय् वना: म्हाय्मचा पवंवन । जुजुं नं योग्यगु राजकुल जूगुलि लय्लय्ताया: स्वीकार यात ।

मद्द जुजुं स्वीकार यासँलि मन्त्रीपिसं वाराणसी जुजुयात खबर छवत । वाराणसी जुजुं थ:पिं अन वने-बलय् इमित आपालं दुख बीमालीगु जूगुलि छिमिसं हे वनाहिँ धका: आज्ञा बियाछवत । मन्त्रीपिसं राजकुमार-यात नं व प्रतिमा स्वया: नं बांला:म्ह कन्या दत धका: खबर छ्वयाबिल । थ्व खबर न्येमातं राजकुमारया मनय् राग उत्पन्न जुल गुकियाना: वयाके च्वंगु प्रथम-ध्यान लोप जुयावन । उर्कि वं वात्तुवां खबर छ्वया: याकनं वनाहिँ धंगु खबर छ्वयावं चवन ।

उखे मन्त्रीपिसं राजकुमारी वनाहया: राजदरवार थ्यनीये च्वंका: जुजुं 'मंगलकार्य यायेधुंका: जक दुका-येगु' धका: वाराणसी जुजुया राजोद्यानय् तयेगु आज्ञा

जूगुलि राजोद्यानय् हे विश्राम याकूगु जुल । अत्यन्त सुकुमारीरीम्ह, थासं थासय् कुबीका: यानय् च्वना: बासं च्वना: वयेमा:गु जुया: राजकुमारीयात बात रोगं कया: उकुम्ह चानय् हे मृत्यु जुयावन । थुर्कि याना: नगरवासी-पि व राजकुलया परिवारपि सकलें हे शोकं कोलाहल स: याना: हालाहल । राजकुमारयात नं तस्सकं हे शोक जुल ।

राजकुमारं उबलय् 'थ्व शोक धंगु छु जुया: जूगु धका: शोकया कारण मालास्व:बलय् 'थ्व शोक धंगु जन्म कायेम्वा:म्हसित जुइमखु, जातिया कारणं हे थ्व शोक जूगु ख:' धका: सीका: जन्म मरणया कारण मालास्व:-बलय् 'भव' धंत:गु कर्मभव व उत्पत्तिभवया कारणं जन्म ज्वीमा:गु ख: धका: उचित कथं अनुलोम व प्रतिलोम कथं प्रतीत्यसमुत्पादयात खंका: संस्कारधर्मयात परामर्श याना: अन च्वंच्वं हे प्रत्येकबोधिज्ञान लाभ यानाकया-विज्यात । उगु मार्गफलया सुखय् शान्त इन्द्रिय जुयाच्वं-बलय् मन्त्रीपिसं 'राजकुमार, छलपोलं शोक यानाबि-ज्यायेम्वा:, व स्वया: नं बांला:म्ह कन्या मालाहये, धका: सास्त्रना व्युबलय् 'जि आ: शोक यायेम्वा:ल, जि प्रत्येक-बुद्ध ज्वीधुन' धका: मेपि प्रत्येकबुद्धपिसं थें छचनय् लहा: छ्व:बलय् गृहस्थभाव तना: प्रव्रजितभाव उत्पन्न जूगु जुल ।

उबलय् मन्त्रीपिसं छलपोलं छु भावनायात वृद्धि याना: प्रत्येकबुद्धत्व लाभ जूगु ? धका: न्यंबलय् प्रत्येक-बुद्धं थुगु गाथा आज्ञा दयेकाबिज्यात-

संसर्ग जातस्स भवन्ति स्नेहा,
स्नेहन्वयं दुक्खमिदं पहीति ।
आदीनवं स्नेहजं पेक्खमानो,
एको चरे खग्गविसाणकप्पो ॥

अर्थ- (संसर्गं च्वनिह्यसित स्नेह उत्पन्न जुह, हानं स्नेहं यानाः दुःख उत्पन्न जुयावइ । स्नेहयागु दुष्परिणामयात खंकाः गंडा थें याकःचा विचरण या ।)

थन संसर्गं धंगु न्याता प्रकारया कनातःगु दु । व खः १) दस्सन-वंसग, २) सवण-संसर्ग, ३) काय-संसर्ग, ४) समुल्हपन-संसर्ग, व ५) संभोग-संसर्ग । अर्थात् स्वयाः न्यनाः, स्पर्शयानाः, खँल्हाबल्हायानाः व संभोगयानाः संसर्ग उत्पन्न ज्वीगु ।

दस्सन-संसर्ग- परस्पर मिखा लवानाः संसर्गं ज्वीगु चक्षु-विज्ञान वीथीअनुसार उत्पन्न ज्वीगु रागयात दस्सन-संसर्गं धाइ । श्व गथेधाःसा- श्रीलंकाद्वीपय काल-दोघवापी ग्रामय पिण्डाचार बिज्याःह्य कल्याणविहार-वासी ल्याय्हाह्य दोघभागक भिक्षुयात खनाः छह्य कुटुम्बिक म्हाय्मचां उह्य भिक्षुया प्रति चित्त ध्यपुंगुलि म्हाय्मचां कुतः यातं नं प्राप्त याये मफयाः सिनावन । उह्य सिनावह्यसिगु पुनातःगु वस्त्र छक् स्वयाः थुजाःगु वस्त्रं पुनातःह्यनाप सहवास यायेमखन धकाः उह्य भिक्षु नं हृदयाघात जुयाः सिनावन । उकिं मिखां स्वयाः उत्पन्न ज्वीगु रागं थुलितक नं ज्वीफु धंगु सीकेफु ।

सवण-संसर्ग) मेपिसं धाःगु हाःगु न्यनाः उत्पन्न ज्वीगु संसर्गं ज्वीगु उत्पन्न ज्वीगु रागयात सवण-संसर्ग धाइ । श्व गथेधाःसा- मिसां मिजं वा मिजनं मिसायागु वर्णन वा परस्परय न्हय्गु, हाःगु शब्द तायाः गुगु श्रोतविज्ञान-वीथी उत्पन्न ज्वीगु खः उकियात श्रवण संसर्गं धाइ । थुकथं उत्पन्न ज्वीगु श्रवण-संसर्गं वीथी-द्वारा उत्पन्न ज्वीगु रागं ध्यानलाभीपिन्त तक नं विचलित यानाबीफु । उदाहरणया निर्ति- गिरिग्रामवासी कम्माराया म्हाय्पि न्याह्य नापं पुखुलिइ मोल्ह्वंगु बखतय ततःसतं म्ये हालाहःगु आकाशं वःगु शब्द न्यनाः आकाशं बिज्या-

नाच्वंह्य भिक्षुया कामराग विशेषं ध्यानचित्तयात तोफिका, पतन जूह्य पञ्चगललेणवासी तिस्सयागु खँ लुमंके बहः जू । उकिं न्यनेगुलि उत्पन्न ज्वीगु रागं नं मनुष्यपिन्त यक्व हे विचलित यानाबीफु धंगु सीकेफु । स्नेह धंगुलि साधारणजक मखु बलव राग हे उत्पन्न ज्वीगु खः ।

काय-संसर्ग- श्व शरीर परस्परय स्पर्शं जुयाः उत्पत्ति ज्वीगु संसर्गयात काय-संसर्गं धाइ । काय-संसर्गं धंगु नं तस्सतं हे ग्यानापुसे चों । थुकी नं कनातःगु खँ थये दु कि- धम्मगायन धकाः म्येहाले थें श्लोक च्वना- बिज्याइह्य ल्याय्हाह्य भिक्षु श्रीलंकाया महाविहारय बिज्यानाः धर्मोपदेश बियाचवन । उबलय् यक्व मनूत धर्म न्यनेत वयाच्वंपिमध्यय जुजु नं मय्जुपिं सकलें मुनावःगु जुयाचवन । उबलय् जुजुया म्हाय्हा व ल्याय्मह्य भिक्षुया शब्द न्यनाः तस्सतं राग उत्पन्न जुल । उह्य भिक्षुया नं राग उत्पन्न जूगु जुयाचवन । जुजुं श्व खँ सियाः निह्य-सिगु नं पहचह स्वयाः सीकाः तंमचासे व भिक्षु व थः म्हाय्यात पर्दाया दुने तयाबिल । उबलय् इपि निम्हं श्रालिगन यानाच्वं च्वं लिगा पर्दा लिकयासोबलय् निम्हं हे श्रालिगन यानानतुं सिनाचवन । उकिं स्पर्शद्वारा उत्पन्न ज्वीगु रागं थुलितक नं ज्वीफु धंगु सीकेफु ।

समुल्हपन-संसर्ग- परस्पर खँल्हानाः उत्पन्न-ज्वीगु संसर्गं धात “समुल्हपन-संसर्गं” धाइ ।

संभोग-संसर्ग- परस्पर सम्पर्कं तयाः संभोग याइगु संसर्गं धात “संभोग-संसर्गं” धाइ ।

थुकिया उदाहरण गथेधाःसा दुट्ठगामणी जजुं मरिचि-वट्टि नांगु विहारय वाषिक उत्सवया समयय भिक्षुसंघ भिक्षुणीसंघ निगूयात नं महादान यानाः नके त्वके याना-च्वंगु समयय छह्य नक्क भिक्षुया पात्र जक दु पात्र दिकेगु थल मद्दुगुलि यागु दान याःबलय् यागु पूगुलि (थुकिया ल्यं पौ ल्याः २२ स)

बुद्ध छ !

- मदन श्रेष्ठ 'जूज'

शोकल्लय

बुद्ध नं

गुल्पाः ज्वनाः

चाःह्यू वये ग्याये धुंकल ।

मनूतयसं

गुल्पातय्

श्रद्धा, धर्म, आस्था मखू

स्वार्थ, पाप, अन्याः

भयव्यूगु वस्तुत

तयावीगु जूगुलि

बुद्ध नं

गुल्पाः ज्वनाः

चाःह्यू वये ग्याये धुंकल ।

धःम्हं (बुद्धया) ल्लापा

थज्याःगु धापू न्यकाः

देशय् शान्ति

यायेमाः धकाः

अभियान न्ह्याकीपिनिगु छेय् हे

शान्ति मजूगु खनाः

बुद्ध नं हीमी चाये धुंकल ।

प्याहां बलकि

तुपःया सः

मेशिनगनया सः

राइफलया सः वइगु

थःम्हं फयेगु गुल्पातय् नं

दान वइगुया पलेसा

हि क्यूगु वस्तु

वइगु जूगुलि

बुद्ध नं

गुल्पाः ज्वनाः

चाःह्यू वये ग्याये धुंकल ।

मन विनाःया शरीर

- सुनिल महर्जन

बौद्ध युवा कमिति, यल

जितः गन गन यनाच्चन ?

थ्यह्य मनूखं कुवियाः अहो !

न्हयःने इयाय्इयाय् ल्यूने ह्याय्च्वाय्

धमण्ड फूति चुइके यन ।

मिखा दयाः नं स्वयेमफु थःत

गन गुथाय् जि थ्यनाच्चन ?

न्हयःन्हयः बाजं ल्यू ल्यू ख्वःसः

दथुइ जितः तयाः यन ।

जनधन न्ह्याक्व दःसां तविनं

मृत्युं जितः पाच्चुंवल

मुनानं छुं हे यायेमफु खनिसा

मृत्यु गुलि बलवान् अहो !

बौद्ध प्रतिनिधि

[नेपालभाषा]

बुद्ध पूजा

२०५६ आश्विन ८, काठमाडौं -

यहाँको आनन्दकुटी विहारमा प्रत्येक महिनामा] बुद्धपूजा, शीलप्रार्थना, धर्मदेशना भई निरन्तररूपमा कार्यक्रम सुचारुरूपले संचालन हुँदै आएको अनुसार 'यँयाः-पुहि' को उपलक्ष्यमा पनि विविध कार्यक्रमसहित बुद्धपूजा संपन्न भयो। सो बेला आनन्दकुटी दायकसभामा भिक्षुसंघलाई दानप्रदान, भोजन एवं उपस्थित उपासकोपासिकामा भोजनदान पनि भयो।

वार्षिक धर्मदेशना

२०५६ भाद्र ४, काठमाडौं -

यहाँको उच्चहालस्थित मञ्जुश्रीनक महाविहारमा प्रत्येक गुंलाको उपलक्ष्यमा धर्मदेशनाको आयोजना गर्ने गर्दै आएकोमा यसपटक धर्मरत्न शाक्य 'त्रिशूली' द्वारा बुद्धधर्म र व्यवहार विषयमा धर्मदेशना संपन्न भएको छ। मञ्जुश्रीनक महाविहार संरक्षण सुधार संघका सचिव सुवर्ण शाक्यद्वारा संचालित उक्त कार्यक्रममा उपाध्यक्ष पूर्णरत्न शाक्यद्वारा भगवान् बुद्ध तथा अतिथिमा पुष्पाचर्न, संघका द्वितीय थकाली हीरारत्न शाक्यबाट पिण्डपात्र दान तथा कोषाध्यक्ष नेमकर शाक्यबाट दक्षिणा दान गरिएको थियो।

राष्ट्रव्यापी बुद्धजयन्ती मनाउन प्रस्ताव

२०५६ भाद्र २०, ललितपुर-

राष्ट्रव्यापी बुद्धजयन्ती समारोह सुव्यवस्थित ढंगले मनाउन डा. भिक्षु सुनन्दले २० बुँदाको प्रस्ताव तयार पारी विभिन्न बौद्ध संघसंस्थामा पठाउनुभएको छ। वहाँबाट उक्त प्रस्तावहरू सार्वजनिक गरी प्रचार प्रसार गर्न पनि सबैमा अनुरोध गरिएको छ। हाल मनाई आएको बुद्धजयन्तीको व्यवस्था तथा आयोजनामा रहेका कमी कमजोरी तथा खालीखण्डलाई हटाई बौद्ध जागरण ल्याउन र बुद्धधर्मको प्रचार प्रसार कार्यमा यथेष्टमात्रामा सघाउन संयुक्तरूपमा सुव्यवस्थित ढंगले राष्ट्रव्यापिरूपमा बुद्धजयन्ती समारोह गर्न यसरी बुद्धधर्मावलम्बीहरूसमक्ष यी प्रस्ताव प्रस्तुत गरिएको भिक्षु डा. सुनन्दको उद्देश्य रहेको छ।

धर्मदेशना

२०५६, काठमाडौं

आषाढ ३२, उपसम्पदा दोक्षा प्राप्त गरेका भिक्षु संघरक्षितबाट प्रथम वर्षावासकालीन अघिष्ठानका रूपमा स्वयं प्रतिनिधि गई संघाराम विहारमा दैनिक तीन महिना बुद्धपूजा र धर्मदेशना कार्यक्रम संचालन हुँदैछ। त्यसका अतिरिक्त पनि गुंला महिनाभरि विविध विहारहरूबाट भन्ते-गुरुमांहरू निमन्त्रणा गरी दैनिक सन्ध्यापख एक घण्टाको धर्मदेशना कार्यक्रम सफलताका साथ सुसम्पन्न गर्नुभएको छ।

उक्त बेला गुंलाधर्मदेशना गर्ने भन्ते-गुरुमांहरू निम्नानुसार रहनुभएको छ-

- (१) भिक्षु अश्वघोष (श्रीघः विहार वर्षावास, संघाराम)
- (२) " गुणघोष (पूर्वाराम विहार, धुलिखेल)
- (३) " सुगतमुनि (पूर्वाराम विहार; थानकोट)
- (४) " धम्मशोभन (बौद्ध समकृत विहार; भक्तपुर)
- (५) " भद्रिय (पाटन वर्षावास; संघाराम)
- (६) " बोधिज्ञान (विश्वशान्ति विहार, बानेश्वर)
- (७) " अस्सजि (संघाराम विहार; ढल्को)
- (८) " शोभन (सुमंगल विहार; पाटन)
- (९) " संघरक्षित (संघाराम विहार; ढल्को)
- (१०) " धम्माथिरो (थाइलैण्ड)
- (११) " श्रामणेर सुख (प्राणिधिपूर्ण वि., बलम्बू)
- (१२) " प्रज्ञारत्न (आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू)
- (१३) " वनित (बि. शा. वि.)
- (१४) " अनगारिका धम्मवती (धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः)
- (१५) " चमेलि (धर्मकीर्ति विहार)
- (१६) " खेमावती (धर्मकीर्ति, विहार)
- (१७) " पञ्जावती (धर्मकीर्ति, विहार)
- (१८) " अनुपमा (धर्मकीर्ति विहार)
- (१९) " कुसुम (धर्मकीर्ति विहार)
- (२०) " कृषागौतमी (धम्मावास विहार, खुतिबू)
- (२१) " सुविता (प्राणिधिपूर्ण विहार)
- (२२) " धम्मरक्षिता (संघाराम विहार)

धार्मिक प्रवचन

२०५६ श्रावण ८, ललितपुर -

यथार्थ बौद्ध भावना जागृत गराउने अभिप्रायले प्रत्येक पूर्णिमाको उपलक्ष्यमा धार्मिक प्रवचन गर्ने गराउने नेपाल बौद्ध परिषद्को लक्ष्यग्रन्थ गत आषाढ पूर्णिमा-

को उपलक्ष्यमा परिषद्को केन्द्रीय कार्यालय रुद्रदेव नगरपाल संस्कारित महाविहार, छःबहालमा बौद्ध प्रवचन समारोह सुसम्पन्न भयो ।

बयोवृद्ध भिक्षु कालुदायीब्राह्मण पञ्चशील प्रदान भई शुरुभएको सो कार्यक्रममा भिक्षु चन्द्रगुप्तले भगवान् गौतम बुद्धको गर्भ प्रवेश, गृहत्याग, धर्मचक्र प्रवर्तन, यमक प्रतिहार्य (ऋद्धिबलबाट तीर्थङ्करहरूलाई पराजित गरेको), अभिधर्म (गूढ रहस्यले भरिएको बौद्ध दर्शन । देशनासहित पाँचवटा पवित्र घटनाहरू संयोग भएको पावन दिन आशाढ पूर्णिमाको महत्त्वबारे सारगर्भित धर्म देशना गर्नुभएको थियो ।

सुश्री राज्यलक्ष्मी वज्राचार्यले उद्घोषण गर्नुभएको सो समारोहमा परिषद्का कार्यकर्ता मीनबहादुर वज्राचार्यले स्वागत भाषण गर्नुभएको थियो । यस क्रममा वहाँले भगवान् बुद्धको जन्मभूमि लुम्बिनीमा निकट भविष्यमा हिन्दू बौद्ध सम्मेलनको नाममा बुद्ध धर्ममा अतिक्रमण हुँदैखालको गतिविधि हुनलागेको कुरामा गहिरो दुःख व्यक्त गर्नुभयो ।

उक्त अवसरमा लीलाराज शाक्य एवं वहाँकी श्रीमती दानमाया शाक्यले नेपाल बौद्ध परिषद्को सहयोगार्थ एउटा आकर्षक दानपात्र परिषद्का अध्यक्ष महीश्वरराज वज्राचार्यलाई हस्तान्तरण गर्नुभएको थियो । सहयोगको लागि धन्यवाद ज्ञापन गर्दै अध्यक्ष महीश्वरराज वज्राचार्यले केही विदेशी व्यक्तिहरूको सहयोगमा बुद्धधर्ममा आघात पुग्ने गरी बौद्धहरूको पवित्र तीर्थस्थल लुम्बिनीमा हिन्दू बौद्ध सम्मेलन हुनलागेकोले सोको प्रतिकार गर्न सम्पूर्ण बौद्धहरू एकबद्ध भई जुर्मुराउनु पर्ने कुरामा जोड दिनुभयो । सो बेला परिषद्को सचिव वंशीधर वज्राचार्यद्वारा धन्यवाद ज्ञापन गरिएको थियो ।

[नेपालभाषा]

धर्मदेशना क्वचाल

१११६ गुंलागा: ४ यल-

गुंलाया लसताय लोटस रिसर्च सेन्टर, गुडतःया बहीविहार संघ व दीपावती पुस्तकालयया संका: स्वसालय गुडतःया प्रथमश्री महाबिहारयु सद्धर्मपुण्डरीकसूत्र विषययु बौद्ध विद्वान् सद्धर्मराज वज्राचार्यं यानाबिज्या.गु च्यान्ह्या धर्मदेशना सेन्टरया नायः प्रा. डा. वज्रराज शाक्यं लसकुस यानाबिज्या:गु समारोहस बौद्ध विद्वान् हेराकाजी वज्राचार्यं च्यान्ह्या धर्मदेशनाया सारांश न्यंकाबिज्यात ।

उगु समारोहस जापानी बौद्ध भिक्षु स्यूचो ताकावका व पं. हेमराज शाक्यं सद्धर्मपुण्डरीकसूत्रया महत्त्व बारयु ब्याख्या यानादिल । बुद्धपूजा याना: न्ह्या:गु धर्मदेशना क्वचा:गु अवसरयु थपाजु नेमराज शाक्यं व सेन्टरया व्यवस्थापक सी. बी. वज्राचार्यं क्रमशः धर्मदेशक गुरु व सारांश न्यंकादिह्य बौद्ध विद्वान्यात सुभायु व कृतज्ञता पौ देछानाबिज्यात नापं प्रा. डा. वज्रराज शाक्यं उपहार लःल्हानादिल ।

उब्यलय लोटस रिसर्च सेन्टरया नायःपाखें थपाजुपिन्त व दीपावती पुस्तकालययात सेन्टरपाखें प्रकाशित बौद्ध ग्रन्थ उपहार देछानाबिज्यात ।

प्यक्वःगु बुदि हन

१११६ गुंलागा १४, यल -

थनया यशोधर समाज सेवा परिषद्दया प्यक्वःगु

बुदि मूपाहां सत्यमोहन जोशी भिक्षु संघनायक बुद्धघोष महास्थविरयात परिषद्दयापाखें अभिनन्दनपत्र व दोसल्ला न्ययेका: हनादिल । नापं यलदेशया गृह्य थकार्तिपित नं दोसल्ला न्ययेका: हनादीगु खः ।

थुगु ज्याङ्गवलय महाबिहारया ग्राजु काजिरत्न वज्राचार्यपाखें महाबिहार सर्वसंघ २०५५ या प्रवेशिका परीक्षायु अक्वः ल्याः हःपि मोनिका वज्राचार्यं, प्रज्वलमान वज्राचार्यं व सुशील वज्राचार्ययात नगद सिरपा: व हनापौ लःल्हायेगु ज्या नं जुल । परिषद्दया नायः चक्रमेहर वज्राचार्यं यल देय्या बहाःबहीया ब्वनामिमध्यय दकलयु अक्वः ल्याः हःम्ह मिसा ब्वनापि मोनिका वज्राचार्यं व मिजं ब्वनामिपाखें दीपेश शाक्ययात लुंया तक्मा व हनापौ लःल्हानादिल । लिसें थोथी बहाःबहीया मि-न्याम्ह ब्वनामितयुत नं सिरपा: व हनापौ लःल्हाःगु जुल ।

परिषद्दया नायः चक्रमेहर वज्राचार्यया सभापति-त्वयु जूगु थुगु ज्याङ्गवलय सत्यमोहन जोशी. प्रा. थाशाराम शाक्य, पं. हेमराज शाक्य, पद्मरत्न तुलाधर व धर्मबहादुर शाक्यपिन्सं थःथःगु नुगःखें प्वंकादीगु खः ।

सुरेन्द्र शाक्यं न्ह्याकादीगु उगु ज्याङ्गवलय लसकुस न्वचु परिषद्दया उपाध्यक्ष डा. भद्ररत्न वज्राचार्यं, परिषद्दया ल्याःचाः न्यंके ज्या कोषाध्यक्ष रत्नबहादुर वज्राचार्यं व सुभायु महासचिव दिल्लीराज वज्राचार्यं व पाहांपिन्त लसकुस व हनेज्या संरक्षक मदन वज्राचार्यं यानादीगु खः ।

ज्याङ्गवलय धर्मबहादुर शाक्यं मिद्वः दां परिषद्दयात देछायाः ग्राजीवन दुजः जुडगु बचं नं बियादिल ।

बौद्ध चवखंकासा जुल

१११९ गुंलागा ११, कास्की-

युवा बौद्ध संघ धर्मशीला ब्रुद्धविहारया
रवसालय् संघया प्यक्वःगु वार्षिक उत्सवया लस-
ताय् मा० वि० स्तरीय बौद्ध निवन्ध रनिङ्ग
शील्ड विधिबल्लाः कासा जुल । भिक्षु श्रद्धा-
नन्दया न्ह्यःने पंचशील प्रार्थनायां लिपा क्याम्पस
प्रमुख गरेश पालिखेपाखें मूपाहंया थासं मत-
च्याकाः उलेज्या जुल । उव्यलय् भिक्षु श्रद्धानन्द
विश्व शाक्य, प्रकट पगेनी व बोधराज ढकाल-

पाखें चवसाकासाया खँय् थःथःगु मंतुना प्वंकल ।

संघया नायः उत्तमान बुद्धाचार्यया नायः-
सुइ न्ह्याःगु उगु ज्याइवल्य् संयोजक विनोदरत्न
शाक्य लसकुस यानादीगु खः । भिच्यागु माध्य-
मिक विद्यालयपाखें भिच्याहासिनं ब्वतिकाःगु उगु
कासाया निर्णायक्य प्रा. उमाकान्त पाण्डे, भिक्षु
श्रद्धानन्द व प्रकट पगेनी चवनाद्युगु दु । थुकी
कुलमान बुद्धाचार्यपाखें रनिग शील्डया प्रायोजन
जूगु खः । अथे हे उगु लसताय् सीपमूलक तालिम
नं मुरुयाःगु खः ।

(पो ल्याः १७ या ल्यं)

बकलय् बवकालिह्य श्रामणेरीं दन्तयागु चुरि बियाः नित्ता
प्यता खँल्हाबल्हा जुल । अनलिपा इपि निम्हं तःधिकः
जुसेलि निम्हं भिक्षु भिक्षुणी जुयाः ६० दंतक अलग
हे गंगानदीया वारिइ पारिइ चवनाच्वंसां नं हानं छकः
नापलाःबलय् खँल्हाबल्हा जुइबं न्हापायागु खेया स्वापू
नं दयाः निम्हंसियां राग उत्पन्न जुयाः काय-संसर्ग जुया
पाराजिकातक नं ज्यावन ।

उकि गुम्हसिके संसर्ग धंगु चीधंगु राग दइ,
उम्हसिके बलवान्गु स्नेह उत्पन्न जुयाः तस्सतं हे शोक,

दुःख, दोर्मन्तस्य आदि क्वात्तुसेच्वंगु राग उत्पत्ति जुइ
धकाः बलपोल प्रत्येकबुद्धं थम्हं दय्केबियाम्ह सुवर्णमय
कुमारीया प्रतिमा स्वयाः उकिया प्रतिक्रियायात अःखतं
बिचार मयासे प्रतीत्यसमुत्पादकथं विचाः यानाः स्नेहया
कारणं उत्पन्न ज्वीगु आदीनवयात खंकाः थः प्रत्येकबुद्ध
जुयागु खँ प्रकाश यानाबिज्यागु जुल । नापतापं मन्ती-
पिस्त नं थ्व हे खँ प्रेरणा बियाः स्नेहं मुक्त ज्वीगु उपदेश
बियाः आकाशमागं प्रत्येकबुद्धपि चवनाबिज्याइगु गन्ध-
मादान पर्वतय् बिज्यात ।

आनन्दभूमिको सानुरोध जानकारी

१. व्यवस्थापनसम्बन्धका केही कठिनाइले ग्राहकहरूमा समयमा पत्रिका पुऱ्याउन नसकिएको मा क्षमाप्रार्थी हुँदै नयां वर्षको शुरूअंकदेखि समयमा पत्रिका पुऱ्याउने यथासंभव प्रयत्नरत रहेको छ ।
२. ग्राहकको म्याद सकिएका ले निरन्तरताको लागि शुल्क पठाई नवीकरणगर्नुहुन अनुरोध छ ।
३. आजीवन ग्राहक वा साधारण ग्राहकपर्यन्तमा पत्रिका नपुगेका ले आफ्नो पूर्ण ठेगाना लेखी पत्रिका नपुगेको सूचना पोष्ट बक्स नं. ३००७ वा संपादक, व्यवस्थापक, प्रकाशकमध्ये सुविधा पर्ने ठाउँमा लिखित खबर पठाउनुहुन अनुरोध छ ।
४. पहिले हुलाकदर्ता टिकट सहूलियत पाइआएको मा हाल सो सहूलियत उपलब्ध नहुने पोष्ट अफिसको व्यवस्था भएको ले पोष्टबाट पत्रिका पठाइने ठाउँमा पोस्टेज शुल्क छुट्टै लाग्ने भएको छ ।
५. नयां ग्राहक अभियान भइरहेको छ । यथाशीघ्र साधारण वा आजीवन शुल्क क्रमशः ६०/- वा १०००/- बुझाई सदस्यता ग्रहण गर्नुहुन अनुरोध छ ।
६. विज्ञापनदाता बन्नुभई आफ्नो व्यापारको प्रचार तथा बुद्धधर्मप्रतिको श्रद्धा अभिव्यक्तगरी पत्रिकालाई सहयोग गर्नुहुन अनुरोध छ ।
७. लेखकहरूले लेख पठाउनुहुँदा साइज मिलेको कागजमा एकतिरमात्र बुझिने राम्रो अक्षरले लेखिल्याएको हुनुपर्दछ ।
८. अक्षर स्पष्ट नभएका फोटोकपी, कार्बोनकपी र लेखाइ भएको लेख रचना स्वतः निस्किय रहनेछ ।
९. बौद्धगतिविधिसंबन्धी समाचार पठाउँदा छोटो, उपलब्धिपूर्ण कुरामात्र उल्लेख गरी पठाउनुहुन अनुरोध छ । प्रत्येक औंसीपछि पठाइएको समाचार पछिल्लो अंकमा मात्र राख्न सकिने छ ।
१०. विज्ञापनदर निम्नप्रकार छः-
 - (क) सबभन्दा पछाडिको कभरको पूरा पृष्ठको ३०००/ र आधा पृष्ठको १६००/-
 - (ख) भित्री कभरमा पूरा पृष्ठको २०००/- आधा पृष्ठको ११००/- र चौथाइ पृष्ठको ६००/-
 - (ग) साधारण पेजमा पूरा पृष्ठको १०००/- आधा पृष्ठको ६००/- र चौथाइ पृष्ठको ४००/-